

Л. Масол (керівник групи), О. Коваленко, Г. Сотська, Г. Кузьменко, Ж. Марчук,
О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новикова, Н. Овіннікова

МИСТЕЦТВО*

ПРОГРАМИ ДЛЯ 5–9 КЛАСІВ

Тематична структура програми інтегрованого курсу «Мистецтво» (5–7 кл.)

70 годин (2 години на тиждень), з них 8 годин — резервний час

Клас	Тема року	Теми
5	Види мистецтва	Народне і професійне мистецтво
		Взаємодія і синтез мистецтв
6	Жанри мистецтва	Образ людини в мистецьких жанрах
		Образи природи в мистецьких жанрах
7	Мистецтво: діалог традицій і новаторства	Мистецтво в нашому житті
		Новітні мистецькі явища. Дизайн

5 клас. ВИДИ МИСТЕЦТВА

Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Народне і професійне мистецтво	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні засоби музичної виразності, їх роль у створенні музичного образу; - особливості народних пісень і танців, зв'язок народної і професійної музики; - характерні риси вокальної та інструментальної музики; - види та засоби художньої виразності графіки, живопису, скульптури; - особливості декоративно-прикладного мистецтва, стилізації; - види орнаментів і символіку кольорів; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати пісні, зокрема з елементами театралізації, ритмічним супроводом; - порівнювати та інтерпретувати зміст прослуханих вокальних та інструментальних творів програмної та непрограмної музики; - розрізняти тембри співацьких голосів, українських народних інструментів, інструментів симфонічного оркестру; - створювати композиції з графіки, живопису, скульптури, використовуючи різні техніки та матеріали; - добирати формат і варіанти розташування елементів композиції, передавати плановість; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті музичні знання та вміння для творчої самореалізації; - різні техніки та матеріали графіки, живопису, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва для реалізації творчих задумів.
Взаємодія і синтез мистецтв	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості взаємодії різних видів мистецтва (музика, образотворче мистецтво, архітектура, література тощо) та специфіку синтетичних мистецтв (хореографія, театр, цирк, кіно); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати образний зміст творів різних видів мистецтв; - добирати тематичні мистецькі колекції, передавати зміст музичних образів у малюнках; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання особливостей мови різних видів мистецтва та їх взаємозв'язків у процесі комунікації та художньо-творчої самореалізації.

* Закінчення. Початок див.: «Мистецтво та освіта», 2013, № 1, с. 2–10.

Наприкінці 5-го класу учень (учениця) виявляє здатність:

- інтерпретувати зміст творів різних видів мистецтва, усвідомлюючи їхню специфіку та взаємодію;
- виконувати пісні, зокрема, з імпровізованими рухами та ритмічним акомпанементом;
- виконувати творчі роботи в різних видах образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
- розуміти зв'язок різних видів мистецтва та застосовувати міжпредметні компетентності в процесі художньо-творчої діяльності;
- висловлювати власні судження про мистецтво, виявляти естетичне ставлення до мистецької діяльності, брати участь у міжособистісному спілкуванні, співпрацювати в малих і великих групах;
- проявляти допитливість у процесі пізнання мистецтва, використовувати різні друковані джерела інформації в навчально-пізнавальній діяльності.

6 клас. ЖАНРИ МИСТЕЦТВА

Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<p>Образ людини у мистецьких жанрах</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - характерні ознаки камерно-вокальних, хорових і музично-театральних жанрів (пісня, гімн, романс, кантата, ораторія, літургія, опера, балет, мюзикл та ін.), типи розвитку музики; - особливості жанрів образотворчого мистецтва (портрет, побутовий, історичний, міфологічний, релігійний, батальний); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати пісні, імпровізувати нескладний супровід до них; - інтерпретувати образний зміст і визначати форму творів камерно-вокальної і хорової музики різних жанрів; - створювати образи людини (на площині та в об'ємі, у статиці та динаміці), дотримуючись пропорцій побудови голови, фігури; - створювати сюжетно-тематичні композиції в історичному, міфологічному, релігійному, батальному жанрах, компоновати елементи зображення у певному форматі; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті знання про жанри вокальної музики у власній виконавській діяльності; - закони кольорознавства, прийоми композиції, техніки та матеріали в художньо-практичній діяльності відповідно до творчого задуму.
<p>Образи природи у мистецьких жанрах</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - характерні ознаки музичних жанрів – камерно-інструментальних (прелюдія, ноктюрн, рондо, варіації, етюд-картина, соната тощо) і симфонічних (увертюра, концерт, симфонія, симфонічна поема, симфонічна сюїта тощо), типи розвитку музики; - особливості жанрів образотворчого мистецтва (пейзаж, натюрморт, анімалістичний жанр); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати народні та композиторські пісні; - інтерпретувати зміст і визначати форму творів камерно-інструментальної та симфонічної музики різних жанрів; - створювати живописні й графічні пейзажі та натюрморти; - створювати образи тварин (на площині та в об'ємі, у статиці та динаміці); - передавати уявний простір засобами лінійної та повітряної перспективи; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті знання про жанри інструментальної музики в процесі міжособистісного спілкування; - набуті знання про жанри образотворчого мистецтва в процесі інтерпретації художніх творів; - закони кольорознавства, прийоми композиції, техніки та матеріали в художньо-практичній діяльності відповідно до творчого задуму.

Наприкінці 6-го класу учень (учениця) виявляє здатність:

- інтерпретувати твори мистецтва різних жанрів, усвідомлюючи єдність змісту і форми, типи розвитку музики;
- виконувати пісні різних жанрів (соло, в ансамблі, хорі), створювати домашню фонотеку, складати програми шкільних і позашкільних концертів;
- виконувати творчі роботи в різних жанрах образотворчого мистецтва, оформлювати шкільні тематичні виставки;
- розуміти зв'язок мистецтва з предметами інших освітніх галузей і застосовувати міжпредметні компетентності в різноманітній творчій діяльності;
- висловлювати оцінні судження щодо творів мистецтва різних жанрів, виявляти естетичне ставлення до мистецької діяльності, брати участь у дискусіях, порівнювати власну думку з думкам інших і толерантно ставитися до них, виявляти ініціативу та взаємодопомогу в груповій роботі;
- проявляти активність у процесі пізнання мистецтва, використовувати в пошуковій діяльності медіа ресурси.

7 клас. МИСТЕЦТВО: ДІАЛОГ ТРАДИЦІЙ І НОВАТОРСТВА

Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<p>Мистецтво в нашому житті</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - музичну культуру рідного краю; - особливості аранжування народної та академічної музики; - особливості відображення етнічних мотивів у класичній і сучасній музиці; - особливості архітектури як виду мистецтва; - найвідоміші архітектурні пам'ятки рідного краю, України; - особливості декоративно-прикладного мистецтва (розпис, писанкарство, вишивка, витинанка, народна іграшка тощо); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати пісні, створювати вокальні та інструментальні імпровізації; - порівнювати оригінальні музичні твори та варіанти їх обробок, аранжувань; - створювати архітектурні образи у різних техніках (по пам'яті, за уявою); - розробляти ескізи виробів декоративно-прикладного мистецтва та виконувати творчі роботи (розпис, вишивка, витинанка, народна іграшки тощо) з урахуванням традицій; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання та вміння з аранжування музики у власній виконавській творчості; - знання особливостей архітектури та декоративно-прикладного мистецтва в побуті.
<p>Новітні мистецькі явища.</p> <p>Дизайн</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості новітніх музичних явищ (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня, мюзикл, електронна музика); - види дизайну (графічний, промисловий, ландшафтний, арт-дизайн); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати вокальні твори сучасних напрямів (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня); - створювати власні музичні композиції з використанням комп'ютерних технологій; - розробляти ескізи дизайну середовища, транспорту, побутових виробів, одягу, поліграфічної продукції; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання про новітні музичні явища у власній творчій діяльності; - дизайнерські вміння у власному житті.

Наприкінці 7-го класу учень (учениця) виявляє здатність:

- самостійно інтерпретувати мистецькі явища сучасності, розуміючи їхній зв'язок із природним, соціальним і культурним середовищами;
- виконувати сучасні вокальні твори, зокрема мовою оригіналу, створювати елементарний музичний супровід до них, застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації;

- виконувати творчі роботи з використанням досягнень мистецтва сучасності; здійснювати художнє оформлення шкільних і позашкільних виховних заходів, брати участь у соціокультурній діяльності;
- розуміти зв'язок мистецтва з предметами інших освітніх галузей та застосовувати міжпредметні компетентності в соціокультурній діяльності;
- висловлювати критичні судження щодо мистецьких явищ сучасності, виявляти естетичне ставлення до них, аргументовано доводити власну позицію у процесі дискусії, брати участь у різних видах індивідуальної та колективної мистецької діяльності;
- проявляти самостійність у процесі пізнання явищ мистецтва сучасності, використовувати інтернет-ресурси, комп'ютерні програми в пошуково-дослідницькій діяльності.

Тематична структура програми інтегрованого курсу «Мистецтво» (8–9 кл.)

35 годин (1 година на тиждень), з них 4 години — резервний час

Клас	Тема року	Теми
8	Мистецтво в культурі минулого	Стилі та напрями мистецтва стародавніх епох і цивілізації: античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс
		Стилі та напрями мистецтва: бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм
9	Мистецтво в культурі сучасності	Стилі та напрями мистецтва: імпресіонізм і постімпресіонізм, модернізм і постмодернізм
		Екранні мистецтва. Форми поширення мистецтва (музеї, медіа, реклама)

8 клас. МИСТЕЦТВО В КУЛЬТУРІ МИНУЛОГО

Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Стилі та напрями мистецтва	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості стилів і напрямів мистецтва (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс); - вітчизняні архітектурні пам'ятки стародавніх епох; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порівнювати твори різних видів мистецтва певного стилю чи напрямку (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс); - створювати макети архітектурних споруд і виконувати живописні та графічні композиції в різних стилях; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті знання і вміння в художньо-творчій діяльності, під час виконання проєктів; - спеціальну термінологію під час колективних обговорень явищ мистецтва.
Стилі та напрями мистецтва (продовження)	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості стилів і напрямів мистецтва (бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм) <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати та порівнювати твори мистецтва різних стилів і напрямів; - виконувати ескізи, композиції, театралізації; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання і вміння щодо стилів і напрямів мистецтва в художньо-творчій діяльності, під час виконання індивідуальних і групових проєктів; - спеціальну термінологію в процесі міжособистісного спілкування.

Наприкінці 8-го класу учень (учениця) виявляє здатність:

- інтерпретувати зміст творів мистецтва різних видів і стилів відповідно до соціокультурного контексту;
- розробляти індивідуальні та колективні проекти з мистецтва різних епох;
- застосовувати зв'язки між різними видами мистецтва в художньо-творчій діяльності;
- висловлювати особистісно-ціннісне ставлення до мистецтва різних стилів, проявляти комунікативні вміння в процесі обговорення різних явищ мистецтва в групах, виконувати проекти з мистецтва;
- здійснювати самостійну пошукову діяльність щодо мистецтва різних стилів, використовувати музейні матеріали.

9 клас. МИСТЕЦТВО В КУЛЬТУРІ СУЧАСНОСТІ

Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<p>Стилі та напрями мистецтва <i>(продовження)</i></p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості стилів і напрямів мистецтва (імпресіонізм та постімпресіонізм, різновиди модернізму й постмодернізму); - спадщину видатних діячів вітчизняного мистецтва; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерпретувати та порівнювати твори мистецтва різних стилів і напрямів; - створювати живописні, графічні та декоративні композиції в різних стилях і напрямках; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання про стилі та напрями мистецтва для самореалізації, виконання проектів, у процесі художньо-творчої та соціокультурної діяльності.
<p>Екранні мистецтва.</p> <p>Форми поширення мистецтва</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - види екранних мистецтв, жанри кіномистецтва; - форми збереження культурної спадщини, роль музеїв та медіа в поширенні мистецтва; - найвідоміші музеї та галереї рідного краю, України та світу; - значущість мистецтва в діалозі культур; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - класифікувати твори мистецтва різних видів, жанрів, стилів і напрямів; - критично оцінювати сучасні явища культури, зокрема телебачення і реклами; - створювати ескізи рекламної продукції вітчизняного виробництва; - використовувати комп'ютерні технології, зокрема ресурси Інтернету, для віртуальних екскурсій музеями України та світу, для виконання проектів; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті художні знання і вміння для саморозвитку, естетизації середовища.

Наприкінці 9-го класу учень (учениця) виявляє здатність:

- самостійно інтерпретувати зміст творів мистецтва різних видів і стилів, розуміючи їх значення в розвитку культури;
- виконувати творчі роботи та індивідуальні або колективні мистецькі проекти з використанням традиційних і комп'ютерних технологій;
- застосовувати зв'язки між різними видами мистецтва в художньо-творчій діяльності;
- виявляти особистісно-ціннісне ставлення до художніх явищ сучасності, висловлювати аргументовані оцінки, брати активну участь у дискусіях, різних шкільних культурно-мистецьких заходах;
- здійснювати самостійну пошуково-дослідницьку діяльність щодо мистецьких явищ різних стилів і напрямів, використовувати комп'ютерні технології для віртуальних екскурсій, презентації результатів проектної діяльності; створення й оформлення шкільних музейних колекцій, галерей, віталень.